СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 240. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 19-го листопаду 1942. No. 240. Jersey City, N. J., Thursday, November 19, 1942. VOL. L

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ПРО НАШІ ҐІҐАНТИЧНІ ЗАВДАННЯ

ВАШИНГТОН. — Промовляючи через радіо до кінцевого засідання „Н. Й. Геральд Трибюн Форум", президент Рузвелт сказав, що в останніх двох тижнях ми втішаємося дуже добрими новинами з фронту. Ці новини сами по собі дуже радісні. Але, перестерігав президент, не треба себе дурити, що ті добрі новини вже віщують скору перемогу над ворогами і закінчення війни. Ті новини лише говорять, що війна прибрала зворотну точку. Але ґіґантичні завдання іще далі перед нами. Тому це не є пора на перебільшену радість і святкування, лише пора на дальшу пильну і продуктивну працю. Президент в тій промові також звертав увагу критикам-аматорам, щоб вони не дуже гостро критикували уряд і військові чинники за ріжні потягнення та за спосіб ведення війни, бо свою „стратеґію" вони опирають на здогадах, а не на фактах. Лише мале число високо поставлених державних осіб знає дійсні факти. Та їм не вільно про ті факти публично говорити, просто тому, бо з цього відразу скористав би ворог. Цивільні критики, які нераз дуже настирливо настоюють, щоб уряд робив це, або те, тих фактів не знають, тому краще зроблять, коли притуплять свою настирливість, дискутуючи публичні справи.

РАДІСТЬ І ПЕРЕСТОРОГА ВІДНОСНО ПЕРЕМОГИ.

ВАШИНГТОН. — В урядових колах Вашинґтону існує глибоке задоволення з приводу перемоги над японською фльотою. Задоволення на своїх пресових конференціях висказували президент Рузвелт, секретар стейту Кордел Гол, та секретар фльоти Френк Накс. Останній уважав за відповідне водночас перестерегти журналістів, що ця блискуча перемога американської фльоти над японською ще не означає здобуття рішальної вищости нашої фльоти над японською, на Тихім океані, лише означає, що наша фльота є знаменитої якости, бо хоч чисельно перевищена, своєю здібністю може завдавати японцям величезні втрати і змушувати їх до втечі. Кожна така перемога вирівнює нерівновагу поміж двома фльотами і приспішує час, коли американська фльота здобуде рішальну перевагу. Остання боротьба біля Ґвадалканалу, говорив Накс, це другий равнд. Перший була боротьба за перевагу в повітрі. Тепер за перевагу над морем. Оба равнди вповні здобула Америка. Але ворог ще не є побитий і він, зібравши наново свої сили, встане до третього равнду, говорив Накс.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО РОЛЮ ДАРЛЯНА.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив, що переговори і певне порозуміння ґенерала Айзенговера з французьким адміралом Дарляном в Північній Африці має тимчасовий характер. Треба було заощадити проливу крови, а також заощадити час в здобутті французьких територій в Африці, тому скористано з певних пропозицій Дарляна. Але співпраця з адміралом Дарляном ще зовсім не означає творення якогось французького уряду в північній Африці. Творення французького уряду належить до французького народу, а не до американських чинників, говорив президент.

БУДУТЬ ВИТЯГАТИ СТАРІ ШИНИ З ВУЛИЦЬ.

ВАШИНГТОН. — Між управою міста Ню Йорку і федеральним урядом зроблено умову, на основі котрої зачнуть вкоротці витягати старі трамваєві шини з вулиць Ню Йорку, замазані і закриті асфальтом. Колись не оплачувалось ті шини видобувати, а покрито їх асфальтом. Тепер дотичні власти будуть їх видобувати не звертаючи уваги на кошт, бо потрібно того високо якостевого металю для воєнної продукції. Федеральні власти згодились покр[illegible]и кошти направи вулиць після того, як вони будуть зірвані.

ПОВЕРТАЮТЬ ДО ТРАМВАЇВ.

НЮ ЙОРК. — Бруклинська дільниця повертає до старих метод і завертає поступову течію взад. Від двох десятків літ в Ню Йорку постійно знošувано трамваєві лінії, а на їх місце встановлювано автобуси. Тепер, коли брак ґазоліни і брак ґумових опон, починають відновлювати старі трамваєві лінії, а усувати автобуси. Таке заряджено в Бруклині, на Путнем евені. Довгу автобусову лінію, котрою на якийсь час заступлено трамваєву лінію, тепер знесено, а порішено знов запровадити там трамваї.

ВЕЛИКЕ СІОНІСТИЧНЕ ВІЧЕ.

НЮ ЙОРК. — В одній з найбільших галь Ню Йорку, Менгетен Сентер, американські сіоністи відбули своє віче, в котрім домагались створення самостійної жидівської держави, та створення жидівської армії в Палестині. На вічу говорили не лише жидівські бесідники, але також американські, серед них декілька сенаторів. Бесідники говорили, що жидам треба дати самостійну державу, до котрої моглиб вертати ті жиди, що не бажають асимілюватись.

ОБМЕЖЕНО ПАЙОК ҐАЗОЛІНИ

ВАШИНГТОН. — Державні власти обтяли теперішний пайок газоліни з чотирьох ґальонів тижнево, до трьох ґальонів, тим, що мають карточки „А". Бюро заряду цін водночас повідомило, що це лише один із многих способів, котрим уряд старається зменшити уживання ґазоліни і, загалом, авта. Водночас урядові чинники поновно звертаються до широкого загалу, щоб він поменше уживав авт. Авта повинносл уживати лише в тих випадках, коли воно дійсно є незаступиме якоюсь іншою транспортацією. В ніякому разі не вільно уживати авта для якоїсь прогулькової поїздки. Ходить не лише про заощадження ґазоліни, але також про заощадження ґумових опон. Тепер, коли американські збройні сили на всіх фронтах розпочали офензиву, тої ґазоліни і тої ґуми потрібно для них в усе більшій скількости. Власники інших карток діставатимуть той самий пайок. Але вкороткому часі наділювання карток зазнає певних змін і вищі пайки дістануть лише ті, що дійсно без авта не можуть обійтися.

ЩЕ ОДИН АДМІРАЛ ЗГИНУВ У БОРОТЬБІ

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти подав до відома, що в недавній морській битві біля Ґвадалканалу згинув ще один американський адмірал, Норман Скат. Він згинув в тім самім зударі з японською фльотою, що адмірал Калаґен. Крім них згинув також капітан Касин Янґ. Він разом з адміралом Калаґеном стояв на командорськім містку, коли японська куля влучила в місток і його розірвала.

ПІДСУМКИ АМЕРИКАНСЬКИХ І ЯПОНСЬКИХ ВТРАТ

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти подав до відома, що після всякої правдоподібности в останній битві японці понесли більше втрат, ніж було проголошено. Проголошено лише ті затоплені кораблі, котрі на очах американців пішли на дно. Але багато з інших кораблів було тяжко ушкоджено і в полуміни. Деякі з них могли теж піти на дно. — Дотепер американські і японські втрати представляються так: за цілий час війни Японія втратила напевно 321 кораблів. До того числа не зараховано японського панцирника „Гаруну", що був тяжко ушкоджений і правдоподібно пішов на дно. Американці втратили 86 кораблів. Найбільші втрати японці понесли в кружляках, котрих втратили 29. Американці втратили шість.

Німці Хваляться Захопленням Бізерте

Контрольоване націстами радіо в Віші каже, що німці захопили Бізерте, найважнішу морську базу в Тунісі, та будуть її завзято боронити перед аліянтами.

ВАТИКАН ЗА СЕПАРАТНИЙ МИР З ІТАЛІЄЮ?

ЛОНДОН. — „Ню Кетолик Гералд", тижневик, видаваний ґрафом де ля Бедоере, каже в своїй передовиці, що Ватикан бажав би собі сепаратного мира між аліянтами й Італією; одначе Ватикан знає, що аліянти не пертрактували би з Мусолінім, котрому зрештою й Ватикан не може дарувати залицянь з націстичним урядом у часи найгірших переслідувань католиків Гітлером.

ЧУТКИ ПРО ПЕРЕГОВОРИ ЗА ЗДАЧУ ДАКАРУ АЛІЯНТАМ

ЛОНДОН. — З Ліберії, муринської републики в Африці, приходять вісти, що між аліянтами й командою Дакару, французького порту в Африці, ведуться переговори за відання Дакару аліянтам.

ПРОТЕСТ ПОРТУҐАЛІЇ ПРОТИ НАРУШЕННЯ НЕВТРАЛЬНОСТИ

ЛІСБОНА. — Портуґальський уряд заложив на руки американського й британського уряду протест проти перелетів американських і британських летунів понад Портуґалію по дорозі до Північної Африки. Як відомо, як почалася північно-африканська кампанія, президент Рузвелт вислав був до портуґальського уряду запевнення, що ця кампанія ніяк не звертається проти цілости портуґальських посілостей.

„ВОЮЮЧІ ФРАНЦУЗИ" ВДОВОЛЕНІ ЗО ЗАЯВИ ПРЕЗ. РУЗВЕЛТА

ЛОНДОН. — Заява президента Рузвелта, що співпраця ґенерала Ейзенговера, головного команданта аліянтських збройних сил у Північній Африці, з французьким адміралом Дарляном, відомим прихильником націстів, це чисто тактичний крок, диктований вимогами воєнної ситуації, облекшив напруження так серед „Воюючих Французів", як і серед британської публики, серед котрої критика американської поведінки дійшла була навіть до парляменту. Заява важна тимбільше, що націстична пропаґанда пробує з цеї різниці поглядів зробити справжній розлам між американцями й британцями.

ҐВІНЕЙЦІ, ЩО ПОМАГАЮТЬ АЛІЯНТАМ.—Тубильці в Новій Ґвінеї, що їх бачимо перед собою, це добровольці, що згодились допомагати американцям і австралійцям у джунглях у боротьбі з японським наїздником. Їх вживатимуть головно до переносу зброї. На одну особу припадає не більше як 40 фунтів тягару.

АЛІЯНТСЬКІ ПАРАШУТИСТИ В ТУНІСІ ПРОМОЩУЮТЬ ДОРОГУ

ЛОНДОН. — Аліянтські парашутисти прочищують дорогу для наступу восьмої британської армії під ґенералом Андерсоном на головні цілі аліянтського наступу в Тунісі. Де саме находиться ця армія, урядові комунікати не подають, одначе зо ситуації ясно, що вона змірює до Бізерте, головної фльотної бази в Тунісі. Рапорт не подає ніяких подробиць про бої, з чого можна припустити, що попередні донесення про них були передвчасні.

БРИТІЙЦІ ЗАНЯЛИ ДЕРНУ.

КАЇРО. — Погоня восьмої британської армії за розгромленими відділами ґенерала Ромеля звільняє, аби не пірвати своїх комунікаційних звязків. Вона вже заняла Дерну, важну місцевість на побережу, та зближається до Бенґазі, що лежить коло 150 миль на південний захід. Частини тої армії доперли вже до Мекілі, що лежить на східнім кінці пустині. Вся просто Киренейка опинилася в руках аліянтів.

Останніми днями зла погода здержувала повітряні операції.

ЧУТКИ ПРО ПРИБУТТЯ РОМЕЛЯ ДО ТУНІСУ.

ЛОНДОН. — Бюро Ройтера довідується, що німецький маршал Ромель находиться тепер у Тунісі, де він орґанізує опір аліянтським військам.

Донесення стоїть у суперечности з чутками, що по розгромі своєї армії Ромель вернувся до Берліну, які не були були дуже правдоподібні, бо Берлін певно не послужив би добре його здоровлю.

Берлінське радіо подає дуже скупі вісти про події в Африці. Останній комунікат обмежився до запевнення німців, що „Туніс це важний ас у цій грі, і ми його держимо в своїх руках".

ПРИЗНАННЯ ЕЙЗЕНҐОВЕРОВІ ЗА ПІВНІЧНО-АФРИКАНСЬКУ КАМПАНІЮ.

ЛОНДОН. — Лорд Луис Мавнтенбетен, начальник операційної команди, вислав ґенералові Ейзенговерові, командантові аліянтських військ у Північній Африці, ґратуляційну телеґраму за його світлу кампанію. В своїй подяці за неї ґенерал Ейзенговер каже, що Мавтенбетен причинився до успіху кампанії, збираючи матеріяли для неї й вишколюючи війська в висіданні на беріг.

АЛІЯНТСЬКІ БОМБОВИКИ БЮТЬ ПО НАЦІСТИЧНИХ БАЗАХ.

ЛОНДОН. — Ескадрони американських бомбовиків знову били в ясний день по Ст. Назер, важній ґазі націстичних підводних човнів у Франції. Це було вже третє бомбардування за останній тиждень. Усі летуни вернулися з виправи. Осібну виправу на німецькі позиції в Франції робили британські летуни. За те німці не проявляли ніякої діяльности в повітрі.

МУСУЛІНІ АРЕШТУЄ ТИСЯЧІ ІТАЛІЙСЬКИХ ОПОЗИЦІОНІСТІВ.

МОСКВА. — Тасс, офіціяльне російське бюро, дістало вістку з Ґенуї, що принаймні три тисячі осіб арештовано за останніх кілька днів в Ґенуї, Турині, Міляні й інших містах за опозицію Мусолінієві.

Націстичним звичаєм противників фашистівської політики називається комуністами, дарма що між ними є багато офіцирів і фабрикантів. Арештовано теж кількох провідників фашистівської партії за звязки з опозиційними елементами.

НІМЕЦЬКА ФЛЬОТА РУХАЄТЬСЯ.

СТОКҐОЛЬМ. — З Ослью, столиці Норвеґії, прийшли вістки про велику активність між німецькими морськими силами в Норвеґії. Деякі відділи вже виплили з норвезьких баз на повне море. Ціль їх невідома, але правдоподібно стоїть вона в звязку з подіями в Африці.

НАЦІСТИЧНИЙ НАТИСК НА НОРВЕҐІЮ ЗБІЛЬШАЄТЬСЯ.

ЛОНДОН. — Націстичний уряд проголосив виїмковий стан у великому числі прибережних місцевостей у Норвеґії. Загострено різні міри, звернені проти противників націзму.

НАЦІСТИ ЗАПРЯГАЮТЬ ДАНІЮ ДО СВОГО ВОЄННОГО ВОЗА.

СТОКҐОЛЬМ. — Німецька окупаційна влада заставляє данські корабельні доки будувати кораблі для німецької фльоти, а данські фабрики виробляти всякі воєнні матеріяли.

ВАЖКІ БОЇ В СТАЛІНҐРАДІ Й ВОЛКОВІ.

МОСКВА. — Урядовий комунікат каже, що німецькі війська знову посунулися в Сталінґраді й на полудне від Ленінґраду, одначе коштом 4,000 вояків. Німці теж захопили важний горб у центральному Кавказі. Дуже завзятий бій ведеться в місті Волкові.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: „SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ Й ЦЕ МАЄ БУТИ ВІЙНА БЕЗ ПЕРЕМОГИ?

Заходами нюйорського щоденника „Геральд-Трибюна" відбувається отсе вже одинацята конференція, звана „форум для біжучих проблем", на котрій різні визначні люди дискутують свобідно найважніші питання дня. Як можна було ждати, сегорічний „форум" порушить передовсім найважніше питання дня, себто війну, а за тим друге найважніше питання дня: що має настати після цеї війни? Досі, можна сказати, кожна промова на цій конференції оберталася довкола цих питань. Один з найбільше замітних причинків до розгляду питань подав републиканський провідник Вендел Л. Вилкі, котрий говорив про „економічну свободу світа", але дотикав і інші, неекономічні, справи.

Вилкі вийшов із заложення, що попри просту силу важну ролю в історії розвою людства відограє ідея. Лише війна, що ведеться за ідею, кінчається перемогою. Війна, в котрій не воюють за ідею, не вирішує ніякого питання й, хоча вона кінчається мілітарною перемогою одної сторони, властиво справжньої в ній перемоги не має, бо ціль війни не в тому, аби вибити як найбільше число ворогів, а в тому, аби силою оборонити якусь ідею.

Як примір війни, яка скінчилася перемогою, Вилкі подав американську революційну війну, яка закінчилася перемогою ідеї свободи. Як примір війни, яка не скінчилася перемогою, Вилкі подав першу світову війну. Правда, підчас тої війни провідники сторони, за котрою вкінці осталася мілітарна перемога, голосили були знеслі ідеї, одначе цих ідей вони потім у життя не перевели. Деякі з аліянтів на один бік голосили знеслі ідеї, а на другий бік робили тайні коншахти й давали тайні обіцянки, і коли прийшов час писати мир, вони дивилися більше за те, аби виконати тайні обіцянки, ніж на те, аби виконати явні заяви. На зовні вони заявлялися проти старої дипльоматії й старої політики сили, а на ділі вони вели свою дипльоматію за старими засадами тайности й сили. Їх щоправда могла би була перемогти, або принаймні попробувати перемогти, держава, яка не давала тайних зобовязань і не схилялася до політики сили, але народ в цій державі не був досить свідомий нових ідей, аби за них постояти, аби за них понести дальші жертви. Це ідейне розбиття аліянтів скінчилося банкротством ідеольогії. Похоронено 14 пунктів Вилсона, а замісць цього створено карикатурну Лігу Націй і Версай.

Що тамта війна не скінчилася перемогою, знаємо нині зовсім певно, бо нам приходиться вести за ці самі справи другу світову війну. І вона буде розіграна і вона закінчиться без справжньої перемоги, себто й вона буде вимагати ще одної війни за ті самі справи, якщо Обєднані Держави не передискутують докладно ідей, за які вони воюють, і які вони хочуть втілити в мир, що має бути написаний по її мілітарнім періоді.

Як Інфляція Шкідлива, Що На Неї Робити?

Багато людей тепер нарікає на зріст цін на всі ті річи, які вони купують. І багато хотіло би, аби уряд щось на те зробив. І як ціни не спадають, то вони нарікають: „Чому уряд не положить край цьому профітуванні?"

Тимчасом уряд, котрий може багато зробити, не може змінити господарського закона, який нормує ціни за попитом і подачою. Продукція для воєнних цілей вимагає різних товарів і матеріялів, які рівночасно є потрібні й для удержання нашого життя. Внаслідок того в крамницях є нині за тими товарами й матеріялами більший попит, ніж був давніше, поки почалася продукція для воєнних цілей.

До того багато людей нині заробляє більше, ніж у довоєнні часи. Коли такі люди потребують річей, на які зросли ціни, то вони не дуже питаються за ціни: вони йдуть до крамниць і питають за товарами. В цей спосіб вони підносять попит за тими товарами. Наслідок зросту попиту такий, що крамар, бачучи більший попит, підносить на товари ціни.

Цей зріст цін товарів поза їх нормальну вартість називається інфляцією. Очевидна річ, що вона болюча для кожного, хто купує товари.

Зо становища війни, а тим самим зо становища патріотизму, треба ціни здержувати від дальшого зросту. І це зовсім зрозуміло, що люди хочуть здержати інфляцію. Одначе, люди повинні знати, що вони можуть тут більше зробити, ніж уряд. Щоправда, зовсім зросту цін здержати не можна, одначе коли люди здержаться від купна річей, котрих є мало, то вони здержують зріст цін, словом здержують інфляцію. Як скінчиться війна, і фабрики, що нині закинули робити радія, авта, ледівні, вовняне одіння, аби виробляти воєнні матеріяли, знову почнуть вертатися до передвоєнної продукції, тоді ми всі знову почнемо купувати всі ті артикули, котрих ми підчас війни не купували. В цей спосіб ми поможемо перестроєві воєнної продукції на мирну.

Тому розумна людина в даний мент не глотиться купувати річи, на котрі зростають цінни. Коли в неї тепер є більше гроша на руках, як було досі, то вона купить Воєнні Щадничі Бонди, які їй придадуться якраз тоді, коли війна скінчиться, а коли за ці гроші буде можна дістати більше, ніж нині. До того за гроші, вложені на закупно Воєнних Щадничих Бондів к о ж н и й покупець їх дістане більше, ніж він за них дав. Тому кожний, що нині повертає свої готові гроші не на закупно дорожіючих річей, але на закупно Воєнних Щадничих Бондів, поступає не лише патріотично, але й розумно.

Чи Можлива Спілка Словянських Народів Без Самостійної України?

Чого треба полякам та чого треба українцям?

Міжнародна справедливість, взнеслі засади виложені в історичнім Атлянтійськім Чартері, що відносяться до усього людства, та вкінці забезпечення спокою на европейськім континенті вимагають, щоб з цеї міжнародної заверухи вийшов український нарід з власною демократичною державою та став на сході Европи носієм традиційних на Україні демократичних ідеалів. Та безпосередно і животно заінтересовані у повстанні української самостійної держави сусідні народи московської імперії від Скандинавії аж по Чорне море. В повстанні української держави заінтересована також Польща, хоч як це видається мало правдоподібним декому серед американських українців, виховуваних однобічно тільки у протипольськім наставленні при замиканні очей на куди більшу небезпеку для українського народу з боку північного сусіда.

Щоб істнувати могла Польща як держава, та щоб не падала що кількадесяти літ офірою німецького та московського імперіялізму, потрібна є самостійна українська держава, так само, як вона потрібна для чехів, словаків та інших словянських народів. Але теж з другого боку для того, щоб істнувала Україна, потрібна є польська держава. Для поляків та українців потреба як найдальше відіпхнути москвинів від німців та Европи, бо одно є цілком певне, що колиб над Сяном, так як постановляла умова Гітлера і Сталіна з 1939 року, стискалися кордони двох імперій, німецької та мосдовської, поляків та чехів по сотні дві літ жде неминучо доля надлабських словян, того словянського народу, що зник з лиця землі. Українців та білорусів ждалаб тоді подібна доля — потонути в московськім морі. Дві імперії німецька та московська — це загибіль для половини словянського світа.

Інтереси поляків та українців на дальшу історичну мету згідні, дарма, що так мало находять зрозуміння серед провідних кол обох громадянств. Нічим неоправдані польські домагання до Західної України та розятрені пристрасти ненависти по обох боках захмарюють горизонт обох громадянств на небезпеку з боку Німеччини та Московщини, неминучу для обох народів в історичнім розумінню їх національних інтересів.

Для добра обох народів треба, щоб Німеччина та Росія перестали істнувати як такі потуги, що вічно загрожують істнуванні тих двох народів. Навіть побита Німеччина по якімсь часі відродиться у сильну державу, бож це держава оперта на одноцілу національну масу понад 70 міліонів населення. Її одначе легко може протиставитися рівно сильний українсько - польський бльок, бо тоді йому зза плечей не стане постійно загрожувати союз Німеччини з московською імперією. Московська імперія, стративши Україну та відтиснена на північ, мусить звернути свою усю увагу на азійські простори, терени її майбутности, та стати евразійською державою з малим інтересом до европейських справ. Посідання України не тільки робить з Росії потугу, але теж впроваджує її в політичну гру між европейськими державами.

Українські земляки так часто люблять покликуватися на віщі слова Тараса Шевченка. Ґеній українського народу бачив трагедію українсько-польської боротьби у минулому та предвидів трагічні наслідки тої боротьби у майбутньому. Шевченко мав дуже ясне розуміння річевого звязку між упадком Польщі, розібраної німецько-російською спілкою пруського короля Фридриха II. та російської цариці Катерини II., та остаточним зліквідуванням української козацької держави майже в тім самім часі.

„А чванитесь, що ми Польщу
Колись завалили!...
Правда ваша: Польща впала,
Та й вас роздавила",

писав ґеній України.

Шевченко навіть у такій кровавій історичній події як Гайдамаччина бачив тільки трагедію польсько-української помилки: „Серце болить, а розказувати треба: нехай бачать сини і внуки, що батьки їх помилялись", тому й оснівує ту трагедію на науку синам та внукам обох народів.

На нещастя ні сини, ні внуки, ні правнуки нічого не навчилися. Польща шукає дальше здобутків на українській землі та обробляє тільки поле під буйний посів українсько-польської ненависти та її наслідків — неволі обох народів.

Нинішний польський уряд на вигнанні зробив умову польсько-чеської федерації по війні. Але вона ще не стала дійсністю, а вже тріщить у всіх своїх швах, й знову через дідично хоробливі претенсії поляків до українських територій та через неменше дідичне у чехів москвофільство, що для ратування себе перед німецьким заливом з легким серцем віддалиб український нарід під так само ворожу чужу владу. Нерозвязане українське питання внеможливлює заведення гармонії між сусідами словянами навіть на такому малому відтинку всесловянського фронту як між чехами та поляками.

Повоєнна спілка полуднево-словянських народів та що з нею сталося?

Через посідання України та Чорного моря Московщина мала змогу вести свою політичну гру теж поміж полудневими словянами, розділеними нині барикадою двох воюючих таборів світа. По одним боці тої барикади стоять серби та словінці, по другім з німцями болгари та хорвати.

Ідея всесловянської солідарности серед полудневих словян, це є серед чотирох народів балканського півострова — болгар, сербів, хорватів та словінців, зродилася теж доволі вчасно, бо на початку 19-го століття. У сербів та болгар вона скільчилася та зійшла на тлі боротьби проти Туреччинни за незалежність, у хорватів та словінців в часі національного пробудження европейських народів в добі Наполеона. Не диво проте, що інший характер словянської приязні витворився серед сербів та болгар, інший натомісць серед хорватів та словінців.

Серби та болгари дістали реальну поміч Росії, військову та дипльоматичну у боротьбі з Туреччиною за незалежність, тому серби та болгари з природи річи теж є русофілами. Спільність православної віри з москалями багато підтримувала той сентимент до Росії серед мас народу сербського та болгарського, тимбільше, що й поміч у боротьбі проти Туреччини йшла під кличем помочи православним на Балканах. Проте Болгарія вже в другій світовій сійні є в союзі з неславянами проти Росії. Причини треба шукати в тім, що знов між двома тими народами розпалена ворожнеча за Македонію, яку болгари вважають болгарською, а серби сербською; Росія все більше прихильно ставилася до Сербії ніж Болгарії, але й Болгарію манила обітницями. Всеж таки русофільство болгарського та сербського народу не йде так далеко як у чехів, бо ті два народи не загрожені у своїй національній екзистенції германським натиском так як чехи і вони більше склонні розуміти слушність домагань других словянських народів, між ними й українського, на державну незалежність.

Найбільше ідеалістичний підхід до справедливої розвязки словянської солідарности стрічаємо у хорватів та словінців. Одні та другі є словянофілами з програмою утворення всесловянської федерації з усіми словянськими народами як рівними членами. Тому теж у тих двох народів ще найбільше зрозуміння серед словянського світа находили все стремління українського народу заняти рівне місце у сімї словянських народів.

По першій світовій війні серби, хорвати та словінці утворили федерацію трьох полуднево-словянських народів під назвою „Кралевство Серба, Хрвата і Словенаца". Здавалося, що держава моглаб стати взором для організації словянського союза вільних народів. Так теж було тільки в перших роках. Ледви десять літ минуло, як дорогою державного перевороту перемінено ту федерацію на одноцільну державу з верховодством сербів під назвою „Кралевство Югославія". Серби стали навіть заперечувати окремішність хорватського та словінського народу, зовсім так, як москалі національну відрубність українського народу. Ніби загальна назва „Югославія" мала вказувати, що населення держави є національно одноціле, себто сербське, щось зовсім так, як та баламутна назва „радянського" народу, видумана большевиками для затуманювання людей та для закривання тої дійсности, що Росія далеко національно не одноціла держава і що якраз тут Атлянтійський Чартер буде мати багато до роботи.

Така політика сербських верховодів довела до шаленого заогнення відносин між сербами та хорватами та завела хорватів в часі теперішньої війни у німецький табор, а в результаті усі три народи німцями завойованої Югославії у німецьку неволю.

Один із визначних американських істориків написав недавно, що Україна є осею, довкола якої обертаються всі справи европейського сходу. Так воно наділі є. Дійсно справедливе приміненння засад проголошених Атлянтійським Чартером на терені східної Европи вимагає конечно дати теж українському народови змогу установити таку владу, якої він сам собі бажає, себто обновити знищену большевиками українську самостійну державу. Без неї неможлива ніяка гармонія та почуття безпеки між словянським світом. Повстання самостійної української держави стомилевим кроком приспішить братерство між словянськими народами та підготивить реальні можливости під збудування спілки словянських народів, усіх вільних та рівних. Без привернення волі українському народови даремні балачки про якунебудь словянську спільноту чи братерство. Принайменше українські люди не мають що робити серед такого збору словян, у якому немає місця для вільного, незалежного українського народу.

Коли нині хто говорить про спілку українців з москалями чи поляками, то до цього невідклично потрібна одна вступна умовина: привернути самостійне та вільне державне життя українському народови на його українській землі. Аж доперва вільний український нарід від чужої окупації зможе вирішити, чи якаиебудь і з ким небудь спілка йому потрібна. Іншими словами участь України у спілці словянських народів можлива тільки тоді, коли буде усунена з України чужинецька влада та привернена незалежність української держави.

Літописець.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Карло Чапек.

Украдене Вбивство

(1)

— Це мені пригадує один випадок, — говорив пан Гудик — що був так добре подуманий та приготований. Та я гадаю, що вам не сподобається, тому що не має ніякого кінця та розвязки. Колиб вас це не цікавило, то скажіть, а я перестану.

— Як певно знаєте, я живу при Круцембурській вулиці на Виноградах. Це одна з тих коротких поперечних вулиць, де нема навіть гостинниці, ані продажі вугля і де йдуть спати в десятій годині, крім тих марнотравників, які слухають дома радіо й тому влазять до ліжка аж в одинацятій годині. Щодо горожанства, то там побільшости тихі податники або службовці до семої ранґи, якісь акваристи, один цитрист, два філятелісти, один веґетаріянець, один спірітист і один мандрівний торговельний аґент, який є теж теософом. Зрештою живуть там самі пані, які віднаймають тим людям чисту, елеґантно уладжену кімнату зі сніданням, як це кажеться в оголошеннях. Раз на тиждень, усе в четвер, приходив той теософ додому аж опівночі, бо мав якісь духові вправи. У вівтірки верталися коло півночі два з тих акваристів, тому що мали сходини в спілці Акварія, а стоючи під ліхтарнею сперечалися про ріжні породи риб. Три роки тому переходив раз тією вулицею один пяний чоловік. Думали, що він був із Кошир, і що лише збився здороги. Зате щодня чверть на дванацяту переходив туди до дому росіянин, називався Коваленко або Копитенко, чоловік невеликий, а зарослий якимись рідкими вусами. Він жив у п. Янської під числом 7. З чого він жив, не знати. Та аж до пятої години пополудні сидів дома, потім ішов із шкіряною торбою до найближчої трамваєвої стації та їхав долі до міста. Точно чверть на дванацяту знову на тій самій стації висідав і скручував на Круцембурській вулиці. Хтось потім говорив, що в пятій годині пополудні висідав той росіянин біля одної каварні та сперечався з іншими росіянами. Та знова інші кажуть, що то не міг бути росіянин, бо росіянини не йдуть так скоро додому.

— Раз, то було цього року в лютім, я вже дрімав, як нараз почулося пять вистрілів. Насамперед мені здавалося, що я малий хлопець і що дома на дворі тріскаю з батога, і мене тішило, що то так тріскає. Та потім я нараз пробудився і зрозумів, що то хтось на вулиці стріляв із револьвера. Біжу я до вікна, відчиняю і бачу, що на хіднику рівно перед ч 7. лежить лицем до землі якийсь мущина з актовою торбою в руці. Тутже вже також чути тупіт і зза вугла виринув полісмен, біжить до того мущини та старається підняти його. Потім знову пустив його, сказав: „А хай це!" і засвистав. У цюж хвилину за другим углом появився другий поліцай та біжить до того першого.

Самособою, я зараз надягнув папучі й пальто тай біжу на діл. З інших домів вибіг той веґетаріянець, цитрист, один із акваристів, два власники домів і один філятеліст. Інші лише дивилися з вікон, дзвонили зубами та говорили собі: „А чорт зна, що там, іще міг би чоловік там напитати собі якогось клопоту." Потім ті два поліцаї обернули того мущину вавзнак.

— Таж це той росіянин, той Копитенко або Коваленко, що живе там у тієї пані Янської, — кажу я. — Чи він неживий?

— Не знаю; — сказав один полісмен безрадно.

— То треба покликати лікаря.

— Чогож лишаєте його тут? — спитав огірчено цитрист. — Ви повинні би відвезти його до шпиталю!

І вже нас зібралося там щось дванацять і тряслися з холоду та жаху, а тимчасом полісмени клячали біля того застріленого та чомусь розпинали йому ковнірець. Тоді теж на розі головної вулиці зупинилося авто, а шофер вийшов до нас подивитися, що то сталося. Насамперед думав, що то якийсь пяниця, якого відвезе додому.

— Хлопці, а що тут такого? — спитався нас по товариськи.

— Застрілили чоловіка, — процідив крізь зуби веґетаріянець. — Чоловіче, візьміть його до авта та відвезіть до рятункової стації! Може він іще живий!

— Е, — сказав шофер — таких гостей я не люблю. Та хай там, чекайте, я заїду. — І пішов помало до свого воза й заїхав аж до нас. — Так посадіть там його, — сказав.

Ті два полісмени піднесли застріленого та з трудом уложили його в авті. Він, щоправда, не був великий, та з мерцем воно йде тяжко.

— Так, пане товаришу, — сказав перший полісмен — ви з ним їдьте, а я собі запишу свідків. Пане шофер, їдьте до рятункової стації, одначе трохи скорше.

— Так, скоро, — пробурмотів шофер і відїхав.

Той перший полісмен витягнув тепер із кишені на грудях записник і каже:

— Мусите мені подати свої назвища, панове. Це лише щоби зложити зізнання. І так помало собі одного за одним записував. Водно був змерз у пальці, а ми при цьому також добре померзли. Колиж я вернувся до моєї кімнати було за пять хвилин пів до дванацятої. Отже ціла ця пригода тривала десять хвилин.

— Я знаю, пан Тавсіґ думає собі, що в тій пригоді нема нічого надзвичайного. Одначе, пане Тавсіґ, на такій вулиці це важна подія. Ті найближчі вулиці ще трохи цікавляться тим і кажуть, що то сталося зараз за вуглом. Ті вулиці, що є трохи дальше, вже відносяться до того рівнодушно, та щоби ви знали, це лише зі злости й зависти, що воно не сталося у них. За другим углом уже лише так махнуть рукою тай скажуть: „Кажуть, що там когось вбили, та хто знає, що то там було". Це вже така низька завість.

То можете собі уявити, як ми на другий день усі з тієї вулиці кинулися на ґазети. Ми хотіли довідатися конче щось нового про те вбивство, а рівночасно ми тішилися, що там будуть писати про нашу вулицю та про цю нашу пригоду. Це відома річ, що люди читають із ґазет найрадніше те, що самі бачили та чого були, як то кажуть, наочними свідками. Скажімо, наприміp, що серед вулиці впав кінь і що наслідком того була зупинена комунікація на десять хвилин. Колиж про це нічого не згадано в ґазетах, то тоді на таку ґазету сердяться та кидають нею об стіл, що там нема нічого порядного. Вони обиджуються, що ґазета не вважає важною цю пригоду, якої вони є наче співучасниками. Я гадаю, що така рубрика є в ґазетах лише задля тих людей, щоби в тій злости не перестали купувати ґазети.

(Кінець буде).

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

ЖИДІВСЬКА ДЕРЖАВА В ПАЛЕСТИНІ

Жиди по цілім світі, зокрема в таборі Обеднаних Держав, повели сильну акцію за те, щоб була створена в Палестині самостійна жидівська держава. Вони навіть від довшого часу побиваються створення жидівської армії в Палестині, як завязку збройної сили, на котрій оперласяб та майбутня жидівська держава. Але їх заходи, не звертаючи уваги на фальшиві твердження пропаганди Держав Осі, мовляв, „Британія і Америка в руках жидів" — досі не увінчались успіхами. А треба нагадати, що Британія вже підчас минулої світової війни дала жидам приречення, в так званій декларації Балфура, що по війні буде створена в Палестині жидівська самостійна держава. Британія того приречення не додержала, хоч, як сказано, за словами ворожої пропаганди — „Англією керують жиди".

Англія не додержала тої обіцянки тому, бо боялася і далі боїться, магометанського світу, до котрого належать араби — суперники жидів. Справді арабів лише 15 міліонів осіб, розсипаних по краю, величини половини Европи, проте Англія числиться з ними, а то тому, що магометан є багато також в інших краях, — в Іраку, Ірані, в Єгипті, а передівсім в Індії. В Індії начисляють їх на 90 міліонів і вони є досить добре зорганізовані в всемагометанську індійську лігу. Та ліга зопопадливо піклується іншими магометанами, зокрема арабами, та виразно і послідовно протестує проти створення жидівської держави в Палестині, в котрій араби є в більшости, а жиди в меншости. Щоб не викликати огірчення серед магометанського світу, Англія, та ніби „прожидівська" держава, не допускала до того, щоб створити в Палестині жидівську державу. В періоді поміж двома війнами жиди, зокрема їх сіоністичні організації, по цілім світі протестували проти Англії, а навіть в деяких місцях, як ось перед британським консулятом в Ню Йорку і перед британською амбасадою в Варшаві влаштовували протестаційні демонстрації. Та це все не помогло.

Нині жиди знов подвоїли свої заходи, щоб добитись дозволу створити в Палестині свою державу. Вони слушно кажуть, що не можуть все резиґнувати зо своїх аспірацій, тому, мовляв, щоб тим не нарушити інтересів когось іншого. Палестина відносно до решти арабського континенту, досить мала. Арабам ще залишиться чимало територій. Жидам Палестина дуже потрібна, бо по закінченні війни і навіть по осягненні перемоги з боку Обєднаних Держав, европейським жидам прийдеться на масову скалю опускати Европу й десь вандрувати в світ. Але де? Навіть американські краї, включаючи Злучені Держави Америки, не обіцюють жидам по війні вільного доступу. Ті жиди моглиб еміґрувати до Палестини, своєї прадідної землі і там творити своє власне національне життя.

Як сказано рух за створення самостійної жидівської держави спочиває головно в руках жидів-сіоністів, себто жидівських націоналістів. Але серед жидів є ще дуже сильні інші організації, котрі не то, що не одобрюють жидівського самостійницького руху, але його гостро поборюють. Ріжниця між сіоністами і несіоністами є та, що перші жидівство представляють в політичнім світлі, а другі в релігійнім, а найвище — в культурнім. Перші кажуть, що жиди це є виразна нація, окрема раса; другі кажуть, що жиди це віра і звязана з тою вірою довговікова культурна традиція. Перші хочуть окремого політичного життя, а вслід за тим еміґрації до Палестини; другі хочуть оставатись по тих краях, в котрих їх предки жили довгими роками, а навіть віками, і хочуть лише свободи віри, та певної свободи розвивати деякі расові та культурні цінности. Перші не хочуть асимілюватись, а стараються виробити виразний політичний тип жида; другі не бажають свойого власного відрубного політичного життя, а бажають вростати в політичне життя того краю, в котрім переживають, а навіть приймати політичну назву того народу, серед котрого живуть, себто — американці, анґлійці, французи, поляки і т. п., жидівської віри.

Як бачимо стремління тих двох жидівських ґруп є цілковито відмінне. Бо те, що говорить перша, є шкідливе для поглядів другої. А те, що робить друга цілковито заперечує те, що робить перша. Вслід за тим жиди внутрі є поділені на досить запеклі ворогуючі табори і коли їхньої боротьби не все назверх можна запримітити, то причиною цього є спільна небезпека, котра наростає в світі для жидів і то навіть без огляду на те, котра сторона виграє. Ця небезпека до певної міри їх єднає. Колиб виграли Держави Осі, то це сталоб, коли не громом, то катастрофою для жидів. А колиб виграла ця сторона, то також внаслідок довго поширюваного антисемітизму жидам прийдеться зводити тяжку боротьбу за своє існування.

Ледви, чи ті дві жидівські ґрупи колись поєднаються. Як цілість жиди ніколи не погодяться на національну смерть, задоволяючись лише віроісповіданням. З другого боку тяжко припустити, щоб всі жиди захотіли покидати даний край і переноситись до Палестини. Кожний край має жидів, котрих прадіди сотками літ переживали в ньому. Вони звязані з тим краєм не лише матеріяльно, але й культурно. Ми знаємо, наприклад, що хоч між політичними аспіраціями українців і українських жидів в бігу історії не все була повна однозгідність, то проте жиди з України навіть в Америці залюбки слухають українських пісень, з захопленням дивляться на українські танці та народні вишивки, відчуваючи в них щось близького, рідного. Нераз жид з галицького села з українським селянином з тогож галицького села в американській фабриці діляться милими спогадами, „як то колись вріднім краю було!" Подібний сентимент мають інші жиди, до тих країв, в котрих переживали роками, а то й сотками літ. Це зрозуміле. Інакше воно не може бути. Ті жиди справді волілиб далі жити в тім краю, до котрого звикли, з тим зрозуміло застереженням, щоб вони мали свободу віри, свободу розвиватись економічно, культурно, як теж пропорціяльно до своїх всенародніх заслуг діставати право участи в політичнім життю даного народу.

Ці свободи, на рівні з іншими народами, їм вповні належаться і повоєнний світ повинен дійсно подбати, щоб ці свободи залишились не лише на папері, але також ввійшли в життя. Колиж ходить про самостійну жидівську державу в Палестині, то те домагання жидів також повинно бути сповнене. Жиди не бажають насильними розпорядками виселити арабів з Палестини, так як це роблять нині націsти, та як перед війною робили інші режіми. Вони хочуть ступнево викупити від арабів їх землі, та вможливити тим арабам переселитись в ніші арабські околиці, котрих, як сказано, є подостатком. До цеї самостійної жидівської держави моглиб тоді перенестись ті жиди з світу, котрі не бажають винародовлюватись політично, а котрі бажають жити на рівні з іншими народами — своїм окремим політичним життям. Це прочистилоб навіть атмосферу в кожнім краю та злагідниЛоб всюди антисемітизм. Бо найголовнішим арґументом антисемітизму є те, що жиди бажають жити своїм окремим політичним життям, а водночас бажають великої участи в політичнім житті іншого народу; а тих двох домагань годі сповнити і треба — або резиґнувати з своєї національности і всеціло приймати чужу, та щойно тоді домагатись політичної участи в данім краю, або треба задержувати свою окрему національність, але в такому випадку вдоволятись тільки ролею гостей. Розумна і справедлива розвязка жидівського питання дуже причиниться до успокоєння світу. Бо вона зменшить на світі число незадоволених людей. А це незадоволення витворює вибухові матеріяли, що потрясають основами світу.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРАПОР, ПОВІВАЮЧИЙ В АФРИЦІ.—Картина ця знята в Оран, в Північній Африці, представляє американську „інвазію", що має на меті звільнення спід ярма „Осі". Як тільки американські вояки вийшли на африканський беріг, зараз застромили американський звіздистий прапор.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО „ЖІНОЧУ СТОРІНКУ".

В „Шікаґовській Хроніці" п. С. Куропась уже другим наворотом порушив справу „Жіночої Сторінки" в „Свободі", а властиво не так ту „сторінку", як взагалі те, що українські жінки мало її читають. З свого досвіду з нашими жінками можу сказати, що п. Куропась написав правду. Так є, що беручи справу загально, українська жінка в Америці своєю пресою і українськими книжками мало інтересується і мало їх читає. Я бувала між жінками два роки і говорила з ними за те саме, що порушив п. Куропась. І можу сказати, що в тому, що написав п. Куропась зі своїх розмов, є 75% рації. Мій досвід виказує, що тільки який 25 процент нашого жіноцтва в Америці інтересується пресою і книжкою, чи там літературою. Решта це сірий матеріял, що дивиться на книжку чи ґазету як на якийсь люксус. Каже: Де мені там до читання, хай читають ті, що не мають що до роботи, що мають час, а в мене часу нема, бо я маю повні руки домашньої праці; хай читають пани по офісах! Ось так думає 75% наших жінок. І тяжко їх переконати, щоб інакше думали. Мені здається, що тут моглиб ще найбільше помогти священики. Ще їх ті жінки найскорше послухалиб. Знаю випадок з одною нашою жінкою, що її дуже тяжко покалічило. Як привезли її зі шпиталю, то сказали, що візьме який рік, заки буде могти з хати виходити. Отже лежала весь час у ліжку, а бідачисько муж тяжко працював, а син пішов до війська. Знакомих якось не мала і так вилежувалась цілими днями під замкненими дверима. Страшно скучала і сумувала. Мала кілька побожних книжочок і їх поперечитувала по десять разів, як сама мені сказала. Та коли їй принесено кілька світських книжочок, як от повість О. Кобилянської „Царівна" і ще дещо, то вона відповіла: „То не для мене. Бог гнівавсяб, якби я такі книжки читала". І не помогло ніяке вияснювання, що це добрі книжки, що не проти Бога, чи як там. Казала, що шкода нашого труду, щоб її переконувати. Правда, то є випадок з одною жінкою, але таких жінок є між нами більше.

„Жіноча Сторінка" в „Свободі" є на мою думку бідненька своїм виглядом, бо поміщена між оголошеннями і Тарзаном. І тому, як можливо, будоб добре перенести її на третю сторону „Свободи". Статті пані К. Олесницької є великої ваги, бо матеріял є цікавий, корисний і на часі. Завваги п. Куропася є добрі і він зробив добру прислугу жіноцтву, що порушив ті справи, а жіноцтво повинно над тим, що він сказав, добре застановитись. Особливо повинна думати над тим та частина нашого жіноцтва, що ще не збайдужніла цілковито, що ще дорожить нашою пресою і книжкою.

Анастазія Г. Біловус,
Дітройт, Міш.

СПІВПРАЦЯ З БОЛЬШЕВИКАМИ

„УНВісти" критикують „Свободу" і якісь „кокуси" в Ню Йорку, котрі ніби накликали до „розєднання" в нюйорській громаді і шкодили спільній громадській роботі. В своїм числі з 13 листопаду ц. р. вони пишуть:

„Отже хто почав свинити, хто скликав „кокуси" проти співпраці? Хто робив все можливе, щоб підорвати роботу Української Дивізії ЮСО? Відомо. Це були осібняки, які тісно звязані з редакторами „Свободи". І коли критиковано таку плюгаву антиамериканську роботу, то критиковано не американсько-українські народні організації, не американсько-українське громадянство, а шкідників, котрі в усякий можливий спосіб підривали спільну працю, намагались її звести на нівець".

Я брав участь в тих „кокусах" і в тих нарадах, котрі ніби мали за завдання підривати працю людей доброї волі в ЮСО і т. п. Хочу тут зазначити, що дискусія на тих нарадах велась довкола справи співпраці з комуністами. Багато людей слушно думало, що така співпраця не лише, що не скріпить праці для нашої суспільности і для Америки, але тій праци пошкодить. Просто тому, що комуністичні газети з лайкою відносились до всего, що наші некомуністичні організації колинебудь робили, і це серед широкого загалу викликало недовіря до комуністів. Також тому, що багато наших людей слушно підозріває, що та нинішна охота комуністів до „американської" роботи, почалась щойно з хвилею, як Гітлер вдарив в Совети. Перед тим вона була цілковито відмінна. Комуністи називали президента Рузвелта гробокопателем американської молоді. Іншими словами, та „американська" робота комуністів не є щира і вона спрямована виключно для Совєтів, а не для Америки, для котрої ми хочемо працювати. Зрештою, американці також не єднаються з комуністами для громадської праці, то пощо нам єднатись?.

Що краще було працювати окремо вказав опісля союзовий концерт, що відбувся 1 листопаду ц. р. в Ірвінґ Вашинґтон Гайскул. Його влаштовували сами союзові відділи, без єдности з большевиками, про котру то „єдність" большевики так багато говорять. Той концерт не оголошували большевицькі ґазети, як теж не піддержували його большевицькі організації. А проте на той концерт, з якого дохід пішов на чисто американську ціль, себто на „армі емердженсі реліф", прийшло щонайменше пятьсот людей більше, ніж на той, котрий справляли „всі спільними силами". Судячи по тім концерті, можна припускати, що ціла акція ЮСО булаб виявила більше єдности і уникнулаб того тертя, котре комуністи так ніби таврують, якщоб некомуністичні організації були далі придержувались своєї старої традиції і випробованої засади, та працювали окремо від комуністів.

Виписуючи такі нісенітниці на якісь „кокуси", котрі ніби розбивали співпрацю, комуністи нагадують одно домашне звірятко, що само рве мішок і само квичить.

Нюйорський Союзовець.

НІМЦІ АРЕШТУЮТЬ ЖИДІВ У БЕЛЬҐІЇ.

ЛОНДОН. — За донесенням Бельґійської Новинкарської Аґенції, німці розпустили оноді кордон довкола кількох вулиць коло південного залізничого двірця в Брукселі. Вигнали з домів усіх жидів, разом коло 2,000 осіб, і всіх, мужчин, жінок і дітей, так як їх захопили, в нічному одінні, спакували на троки і вивезли в невідомому напрямі.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 17. листопаду 1942 року помер в Монтреалі, Канада,

ГРИГОРІЙ МЕХ,

один з піонірів української іміґрації в Злучених Державах і Канаді. Полишив у смутку подругу і сина. Покійний родився в Настасові, тернопільського повіту, в Галичині, Західна Україна.

Монтреальська громада втратила щирого українця і бизнесмена. Покійний був основником та членом ріжних українських організацій. Був відомий зі щирих жертв на українські цілі та організації в Канаді, а також і в Галичині.

Похорон відбудеться в суботу, 21. листопаду 1924 року.

Земля Йому пером!

МОСКВА ЗАКИДУЄ НІМЦЯМ ПЛЮНДРУВАННЯ ЗБОРІВ ШТУКИ.

МОСКВА. — Советське Інформаційне Бюро подає до публичного відома лист капітана Нормана Ферстера з „четвертої компанії спеціяльного службового баталіону німецького міністерства заграничних справ", у котрім цей заявляє, що перед виїздом цього відділу на російський фронт він дістав був приказ від міністра заграничних справ Рібентропа перешукувати всякі науковј встанови, інститути, бібліотеки, палати, тощо, та забирати все, що представляє якусь вартість. Советське Бюро каже, що така поведінка противиться постановам гаґської конвенції.

ЕСПАНІЯ МОБІЛІЗУЄТЬСЯ.

БЕРН. — Еспанський уряд видав приказ про частинну мобілізацію своєї армії, повітряної й морської фльоти. Представники уряду кажуть, що Еспанія мусить боронитися проти нарушення своєї невтральности; хто саме збирається її нарушувати, себто проти кого звернена мобілізація, не сказано.

Проф. Микола Чубатий.

Духове Життя Українського Народу по Першій Світовій Війні

(Картини нової історії українського народу).

3)

3. На руїнах української державности стали ратувати українську націю.

Роки 1917 та 1918 спалахнули надіями власної держави на всіх українських землях. Найскорше повстала та найдовше удержалася українська держава фактично тай формально на Східній Україні, на тій частині української землі, на яку не можна було мати найбільшої надії. Розвал Австрії, подув ідеалістичного праза самовизначення народів, голошеного президентом Вилсоном, обудив надії навіть на національно відсталій закарпатській Україні добути власну державу в злуці з Галичиною; Буковина стихійно влучилася в склад західно-українського державного будівництва. В р. 1919 впала українська держава на західно-українській области. Рік пізніше також на Східній Україні. Українську державність в Галичині й формально зліквідували алієнти 1923, а рік пізніше зліквідувала Москва також „Самостійну Радянську Україну", влучаючи її в червону російську імперію, байдуже чи для замилення очей світа під назвою Союза Радянських Републик.

Катастрофа відродженої нації була надто великим ударом, щоб український нарід міг це перенести без глибшого потрясення. Спершу прийшло шукання виходу із катастрофального положення. Максимальні незалежницькі кличі не допускали спершу й думки шукати дальшого життя та розвою нації в границях якогось скупого автономічного життя під чужою державністю. Колиж перше потрясення проминуло, а реалізм казав шукати можливости життя в рямцях культурної національної автономії, окупанти чулися вже настільки сильними, що не то не думали давати нових автономічних полекш, але з очевидним пляном стали касувати істнуючі зобовязання та переняті культурні добутки українського народу під володінням передвоєнних держав.

Боротьба за культурну автономію стала найближчою ціллю того тимчасового життя під чужим володінням, не зрікаючися очевидно права на самостійне державне життя українського народу -серед більше пригожих політичних обставин, на які усі ждали. Двацять літ історії українського народу по першій світовій війні — це була боротьба за збереження національної субстанції для боротьби за незалежність при більше пригожих політичних обставинах, бо життя українського народу під Польщею чи червоною Москвою вважалося провізорією, тимчасовим станом. Важним стало зберегти націю, тому розгорнулася тепер боротьба в першу чергу за душу молоді, отже за майбутнє нації, боротьба за кожну українську істоту, щоби серед проминаючого лихоліття не стратити її в користь ворога. Вкінці розгорнулася боротьба за матеріяльне істнування українських людей, а тим самим боротьба за власне економічне життя. Іншими словами була це боротьба за українське виховання в школі та поза школою, боротьба за дальше національне освідомлювання українських людей, вкінці боротьба за власне економічне життя.

4. Організація української нації від основ.

Організацію українського національного життя сперед світової війни характеризував великий примітизм, як кожної зрештою нації, що стає по упадку на ноги. Поодинокі чинности у національному житті не вели люди фахові, знавці свого діла, але дилетантство, себто люди, які зналися на річи поверховно, і взявшися з браку фахових людей, за несвоє діло, робили його тільки так, як його могли. В такій ситуації професор займався економією поза професорським знанням, священик правною порадою, школою та лічeнням, крім своїх священичих занять, і таке що. Зїзд „руських вчених" 1848 року, на якім наділі крім одного Головацького не було ні одного вченого, а рещта звичайні сільські душпастирі та церковні дяки, був немов символом примітивної організації української нації до світової війни. Певно, що між роком 1848 та 1941 була вже величанська ріжниця, одначе в дійсности й на передодні світової війни українська нація не була зорганізована на засадах фаховости, без чого немислимий ніякий солідний поступ, хиба тільки вегетування.

Прихід чужих окупантів розігнав силу українських людей по всьому світу, багато з них навчилося на чужині потрібних і корисних річей та вернувши на рідну землю стали солідними фахівцями. Вертаючи на рідну землю без матеріяльного забезпечення, з конечности мусіли вони посвячувати усі свої сили та все своє фахове знання на службу української нації тимбільше, що для нових українських людей доступ до державних посад був так як замкнений. Тому українські політичні реемігранти все своє знання з додатком патріотичної посвяти присвятили на нове солідне переорганізування українського народу на нових основах фаховости та компетенції.

І це було великим щастям, бо передвоєнний дилетантизм та поверховність вже рішуче не вистарчали би були, щоб спинити ворожий плянований наступ на всі области українського національного життя та не дати виломлювати щербин в одноцілому українському національному організмові. Зокрема на Західній Україні по визвольній боротьбі життя українського народу стало вже далеко зрізничковане та звичайно людина робила тільки свою роботу. Священик, учитель, журналіст, мистець, музейник, позашкільний освітник, економіст, кооператор, агроном, інжинір, реміснник чи селянин — кожен мав свою організацію, кожен робив свою роботу. В останніх роках до теперішної війни зачався навіть поважний рух організації юній, опертих не на міжнаціональних інтересах робітництва, як на заході та в Америці, але на підставі національній, бо життя само вчило, що щораз менша є спільність інтересів з одного боку поміж українським робітником, випираним польською державною машиною, і польськими громадськими організаціями від заробкування та з другого боку польським робітником, на кожному кроці попираним тимиж самими чинниками.

Робота оперта на фаховости з патріотичним підходом творила нові варстати праці, українську індустрію та комерсію і навіть серед найтяжчих обставин давала наглядні результати. Вони нерідко ставали предметом заздрости для окупантів українських земель; українських працівників ставилося нерідко за приклад до наслідування своїм.

Саме той розмах українського національного життя видвигала чужа влада перед світом як аргумент. Мовляв, це діється завдяки прихильности уряду, яке досконале мусить бути отже життя українців під чужою владою! Окупантська пропаганда наводила цілі колюмни українських культурних та передовсім економічних здобутків як доказ свого ліберального володіння, хоч наділі чужа влада то життя задавлювала виімковим законодавством, поодинокими переслідуваннями, якщо таки не простими погромами та пацифікаціями, серед яких в порох та болото йшли здобутки праці цілих літ. А проте це життя оживало, як той мітичний фенікс з попелу та дальше зганяло сон з повік непевного все наїздника.

(Дальше буде).

ЛЕОНАРД ШІМУТІС — редактор литовського часопису „Дравгас", що виходить в Шікаґо, приятель українського народу в його змаганнях до державної незалежности, обходить тепер потрійний ювилей. Скінчив 50 років життя, є 10 років секретарем Федерації Литовських Організацій, а крім того є 15 років начальним редактором згаданого литовського денника. Прибув до Америки в 1913. році. За литовсько діержавности вернув на якийсь час до Литви, де був в 1926. році послом до литовського сойму. Литовці шанують його за його працю і патріотизм, а українцям пригадую, що майже нема числа його газети, в якому не булоб щось про Україну чи українське життя. — Казис Відікавсказ.

НІКОЛИ НЕ ТРАТИЛА НАДІЇ. —Це миссис Еді Рікенбакер, дружина славного американського летуна, що був пропав десь на Пацифіку. Хоч понад три тижні не було чутки, чи він живе, а були всі познаки, що загинув, його дружина твердо вірила, що він поверне. Вона живе в Ню Йорку. Рікенбакера знайшли на морі по 24 днях шукання. Ті, що його знають, кажуть, що хоч йому понад 50 років, він до дому не верне, а далі служитиме у війську.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

ПІЙМАЛИ НАЦІСТИЧНОГО САБОТАЖНИКА В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ.

ПРЕТОРІЯ (Південна Африка). — Перед місцевим судом поставлено як обвинуваченого за зраду Сиднія Робія Лейбрандта, південно-африканського боксера, котрий служив колись при німецьких парашутових військах, а потім висів з німецького підводного човна в південній Африці, в саботажових цілях. Він висів на беріг коло Кейп з 10,000 американських долярів і з радіовими причандалами. Діставшися до Кейп Тавну, він почав організувати відділи „національно-соціялістичних повстанців", які кровю підписували присягу на вірність Гітлерові. Коли його приятелі пробували саботажів і підложили бомбу під залізницю, бомба вибухла перед часом і вбила двох заговірників Лейбрандта.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, від? будуться в неділю, 22. листопаду, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Просимо довгуючих членів вирівнати свої вкладки так, щоби довгу не переписувати на будучий рік. — П. Герман, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 342, відбудуться в неділю, 22. листопаду, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори на означений час. Напоминаємо довгуючих членів, щоби сповнили свою належитість, бо інакше будуть суспендовані. Просимо привести нових кандидатів у члени, а дістанете нагороду. Також вписуйте свої діти до У. Н. Союзу. Хто бажає, щоби секретар прийшов до Вашої хати записати Вас, то дайте секретареви знати, а секретар з охотою прийде. — І. Савчак, предс.; К. Миньо, кас.; І. Маркович, секр.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в суботу, 21. листопаду, в церковній гали, 74 Геррис Еве., в годині 5:30 ввечір точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть справи до обговорення і до полагодження. Також просимо членів, щоби старалися вирівнати свої вкладки; вже зближається кінець року і щоби книжки були в доброму порядку, то треба вирівнати довги. — О. Косюк, предс.; І. Кокольський, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 22. листопаду, в годині 5. ввечір, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і členиць, місцевих і позамісцевих, прийти на час, бо є важні справи до полагодження. Рівнож просимо кожного члена і членицю прийти до церкви на панахиду, котра відправиться в неділю, 22. листопаду зараз по Сл. Божій за померлих членів і члениць. Пригадуємо довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглі місячні вкладки, бо річні збори зближаються, щоб не переносити довгу на 1943 рік. Просимо не забувати за нових членів, а приєднувати до Братства і У. Н. Союзу. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. „Зоря", від. 69, відбудуться в суботу, 21. листопаду, в 8. год. ввечір, в церковній гали, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 21. листопаду, точно в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 6:30. Приявність усіх членів обовязкова, бо є багато справ до вирішення. — Уряд.

ТАРЗАН, ч. 671. Спосіб навчання старушки.

Старушка Ейкерс здецидовано підійшла до Дарини і твердо заговорила: „Як я була молодою, я дуже добре вміла приборкувати впертих телят".

Після тих слів вона схопила Дарину в пояс, перехилила на коліно і почала обкладати лапанцями. Дарина піднесла верескі.

На це прибігла служниця Дарини, Івета і почала благати старушку: „Залишіть її, вона не вміє практично працювати. Я буду ловити рибу за неї".

Старушка випустила Дарину і відповіла Іветі: „Добре. Я не маю нічого проти того. Але вважай, що колись таки їй прийдеться щось робити, інакше гинутиме з голоду".